

ВИМІРЮВАННЯ РІВНЯ РИЗИКУ МІЖНАРОДНОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Іваніско В.В., кандидат економічних наук, професор,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Сатушева К.В., кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Ризик - це ймовірність виникнення небезпечної ситуації або декількох ситуацій, які можуть призвести до фінансових, майнових і комерційним втрат [1].

До основних типів ризиків міжнародної підприємницької входить: ризики, пов'язані з вибором країни для здійснення зовнішньоекономічних операцій; ризики, пов'язані з вибором іноземного партнера; транспортні ризики; маркетингові ризики; ризики пов'язані з митним регулюванням; комерційні ризики та ін.

Дослідженням ризиків в міжнародній підприємницькій діяльності займалися багато вітчизняних вчених, зокрема Піддубна Л.І., Кизим М.О., Пономаренко В.С., Клебанова Т.С. та інші.

До основних причин виникнення ризиків в міжнародні підприємницькі діяльності відносять: недостатня поінформованість про економіки країн-партнерів; відсутність чітких цілей діяльності суб'єкта господарювання; недостатня розвиненість міжнародної логістики за окремими напрямками міжнародного підприємництва; наявність комерційної таємниці про діяльність суб'єкта господарювання; не ефективний вибір організаційно-правових форм міжнародної підприємницької діяльності; помилки при оцінці напрямів та темпів розвитку факторів міжнародного підприємництва; складності в оцінці об'єктивних та суб'єктивних факторів міжнародного підприємництва та його ефективності; кредитні ризики; ризики природного походження; валютні ризики; політичні ризики; технічні ризики.

Особливість ризикового характеру в бізнесі полягає в тому, що він, крім ризику програшу, забезпечує ще й ризик виграшу. Само по собі підприємництво - це двостороннє питання з точки зору ризику: ви ризикуєте і або виграєте, або програєте. Щоб мати можливість звернути ризик в позитивне русло, вам необхідно мати і розробляти не одне рішення, а серію альтернатив. У цьому випадку ймовірність оптимального рішення набагато вище, а можливість уникнути або мінімізувати ризику більш реальна. Для фахівця зовнішньоекономічної діяльності, мабуть, найважливішим навиком є вміння виявляти і аналізувати ризику [2].

Кількість служб, що займаються оцінкою ризиків та створюють карти ризиків, неймовірно велика. Часто ці служби представлені міжнародними страховими та консалтинговими агентствами. Кожні з них мають свої критерії для аналізу і в більшості своїй ризик країни оцінюється на основі оцінки певних його складових.

Standard & Poor's Ratings Group (S&P) належить до трійки найвпливовіших міжнародних рейтингових агентств. Компанія визначає ризик країни як широкий спектр економічних, інституційних, фінансових та юридичних ризиків, які виникають у результаті ведення бізнесу з певною країною. Методологія оцінки включає оцінку 4 під-факторів: економічний ризик, інституційний ризик, ризик фінансової системи, ризику культури платежів та верховенства права. В свою чергу, кожний під-фактор оцінюється за такою шкалою від 1 до 6, де 1 – це дуже низький ризик, а 6 – дуже високий ризик. Для загальної оцінки ризику країни потрібно пройти 4 етапи: оцінка кожного з 4 окремих під-факторів; об'єднання підфакторів як середнє з чотирьох факторів, щоб отримати попередню оцінку ризику країни; коригування та округлення за спеціальною системою; фінальна оцінка ризику за шкалою від 1 до 6 [3].

Компанія Euler Hermes, яка з 2022 року здобула нову назву Allianz Trade, є світовим лідером у страхуванні торгового кредиту і визнаним спеціалістом у галузі ризику країн. Методологія оцінки ризику країни складається з двох елементів: середньостроковий рейтинг та короткостроковий рейтинг. Середньостроковий рейтинг вимірює три складові:

макроекономічний рейтинг, рейтинг структури бізнес-середовища та рейтинг політичного ризику. Тут оцінка здійснюється за шестирівневою шкалою від AA до D, в якій AA є найнижчим рівнем ризику, а D – найвищим рівнем ризику. Короткостроковий рейтинг визначає більш безпосередні загрози: індикатор фінансових потоків та індикатор циклічних ризиків. Він вимірюється за чотирирівневою шкалою від 1 до 4, в якій 1 – це найнижчий рівень ризику, а 4 – найвищий. На карті ризику країн становище України таке саме, як і у рейтингах інших компаній. Україна має високий рівень ризику – D4, тобто такий же рівень, що й Білорусь, більшість країн Африки, Середньої Азії, деякі країни Південної Америки та інші країни. Норвегія як завжди займає сходинку AA1 – найнижчий показник ризику. Північна Америка, Скандинавія та частина Центральної та Західної Європи – також мають низький ризик [4].

Таким чином, аналіз та вимірювання ризиків міжнародного підприємництва країн та застосування ефективних систем управління міжнародним бізнесом із урахуванням впливу таких ризиків дозволяє максимально скористатися вигодами від міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації.

Література:

1. Holton Glyn A. Defining Risk. // *Financial Analysts Journal*. 2004. № 60 (6). P. 19-25.

2. Насипайко Д. С., Подплетній В. В. Основні ризики зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах розвитку глобалізаційних процесів // *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020 р. № 11.

3. General Criteria: Country Risk Assessment Methodology And Assumptions. 2013. S&P Global Ratings : web-site. URL: <https://disclosure.spglobal.com/ratings/en/regulatory/article/-/view/sourceId/8313032> (accessed 21 March 2022).

4. Country Reports. Allianz Trade: web-site. URL: https://www.eulerhermes.com/en_global/economic-research/country-reports.html (accessed 21 April 2022).